

Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc J. Melitz

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Θεωρία και πολιτική – 5η έκδοση

Πρόλογος: Νικολίνα Κωστελέτου

Επιμέλεια: Νικολίνα Κωστελέτου, Σπύρος Ρουκανάς, Ιωάννης Πραγγίδης, Γιώργος Φίλης

Μετάφραση: Γιάννης Λαντούρης

ΚΡΙΤΙΚΗ

Διεθνής Οικονομική

Αν. Καθ.
Πέτρος Πάλλης

Κεφάλαιο 1

Προεπισκόπηση

- Τι πραγματεύεται η διεθνής οικονομική;
- Θέματα διεθνούς εμπορίου:
 - Τα οφέλη από το εμπόριο, η δομή του εμπορίου και οι επιδράσεις των εθνικών οικονομικών πολιτικών στο εμπόριο.
- Θέματα διεθνούς χρηματοοικονομικής:
 - Ισοζύγιο πληρωμών, προσδιορισμός της συναλλαγματικής ισοτιμίας, διεθνής συντονισμός πολιτικών και αγορές κεφαλαίου.
- Διαφορές ανάμεσα στο διεθνές εμπόριο και τη διεθνή χρηματοοικονομική.

Τι πραγματεύεται η διεθνής οικονομική; (1 από 3)

- Η διεθνής οικονομική ασχολείται με την αλληλεπίδραση των εθνικών οικονομιών μέσω:
 - Του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών, των χρηματορροών και των επενδύσεων.
- Η διεθνής οικονομική έχει μακρά ιστορία, αλλά η σημασία της ενισχύεται συνεχώς.
- Η οικονομική αλληλεξάρτηση των κρατών γίνεται όλο και πιο στενή.

Τι πραγματεύεται η διεθνής οικονομική; (2 από 3)

- Οι εξαγωγές και εισαγωγές των ΗΠΑ, ως ποσοστό του ΑΕΠ, εμφανίζουν επί μακρόν ανοδική τάση.
 - Το διεθνές εμπόριο έχει σχεδόν τριπλασιάσει το μερίδιό του στο σύνολο της οικονομίας τα τελευταία 60 χρόνια.
 - Τόσο οι εισαγωγές όσο και οι εξαγωγές μειώθηκαν το 2009, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης.
 - Τόσο οι εισαγωγές όσο και οι εξαγωγές μειώθηκαν ξανά το 2020 εξαιτίας της πανδημίας COVID-19.

Σχήμα 1.1: Εξαγωγές και εισαγωγές ως ποσοστό του εθνικού εισοδήματος των ΗΠΑ

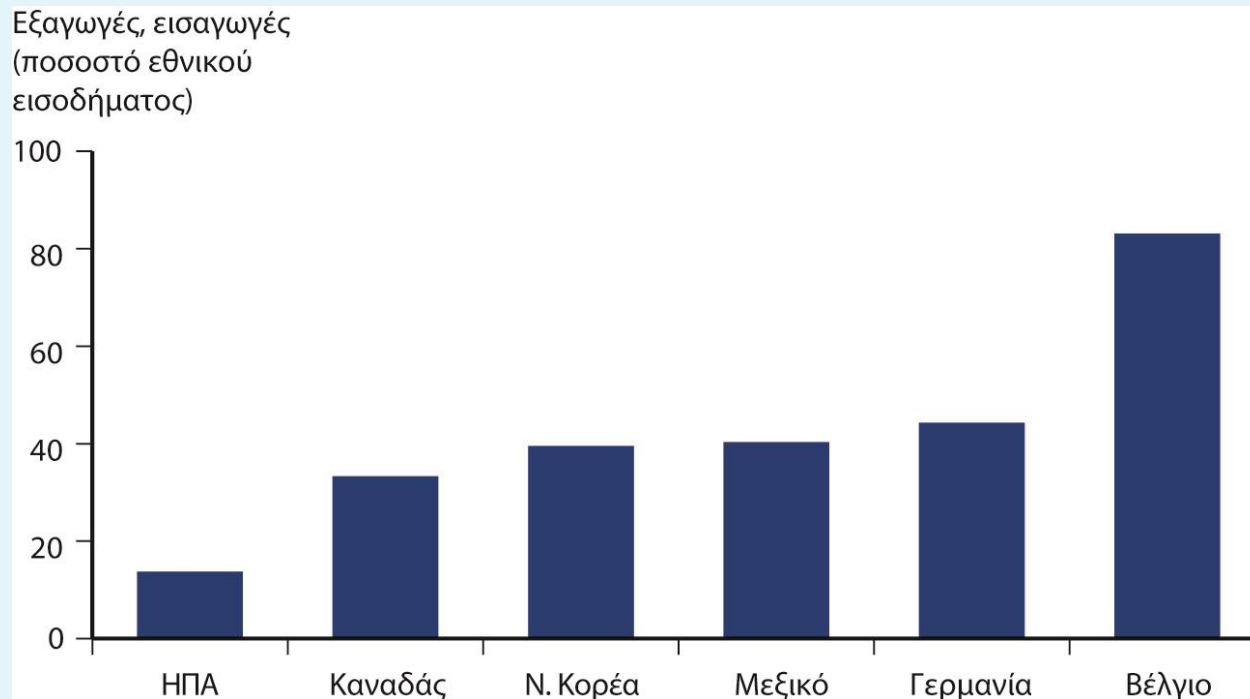
(Οι σκιασμένες περιοχές αντιπροσωπεύουν περιόδους ύφεσης της οικονομικής δραστηριότητας στις ΗΠΑ) Τόσο οι εισαγωγές όσο και οι εξαγωγές έχουν αυξησει το μερίδιό τους στην οικονομία των ΗΠΑ, αλλά η αύξηση των εισαγωγών είναι μεγαλύτερη.

Πηγή: U.S. Bureau of Economic Analysis.research.stlouisfed.org

Τι πραγματεύεται η διεθνής οικονομική; (3 από 3)

- Για άλλες χώρες, οι διεθνείς οικονομικές σχέσεις είναι ακόμη πιο κρίσιμες απ' ό,τι για τις ΗΠΑ.
 - Οι εισαγωγές και εξαγωγές τους, ως ποσοστό του ΑΕΠ, είναι πολύ μεγαλύτερες.
 - Οι ΗΠΑ, χάρη στο μέγεθός τους και την ποικιλία των πόρων τους, στηρίζονται στο διεθνές εμπόριο λιγότερο από σχεδόν οποιαδήποτε άλλη χώρα.

Σχήμα 1.2: Εξαγωγές και εισαγωγές ως ποσοστό του εθνικού εισοδήματος το 2018

Το διεθνές εμπόριο είναι ακόμη σημαντικότερο για τις άλλες χώρες απ' ό,τι είναι για τις ΗΠΑ.

Πηγή: World Bank.

Οφέλη από το διεθνές εμπόριο (1 από 4)

- Το γεγονός ότι υπάρχει όφελος από το εμπόριο αποτελεί ίσως τη πιο σημαντική σύλληψη στη διεθνή οικονομική.
- Το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ των χωρών σχεδόν πάντα δημιουργεί αμοιβαία οφέλη.
 1. Όταν ένας αγοραστής και ένας πωλητής εμπλέκονται σε μια εκούσια συναλλαγή, μπορούν και οι δύο να βελτιώσουν τη θέση τους.
 - Οι Νορβηγοί καταναλωτές εισάγουν πορτοκάλια, που θα ήταν δύσκολο να παραχθούν στη χώρα τους.

Οφέλη από το διεθνές εμπόριο (2 από 4)

2. Πώς ωφελείται από το εμπόριο μια χώρα που παράγει τα πάντα περισσότερο (λιγότερο) αποτελεσματικά;
 - Επειδή η ποσότητα των πόρων είναι περιορισμένη, οι χώρες παράγουν τα προϊόντα στα οποία είναι πιο αποτελεσματικές (σε σύγκριση με τις λοιπές επιλογές παραγωγής που διαθέτουν) και στη συνέχεια τα ανταλλάσσουν με αγαθά και υπηρεσίες που θέλουν να καταναλώσουν.
 - Οι χώρες μπορούν να ειδικευθούν στην παραγωγή και ταυτόχρονα να καταναλώνουν πολλά αγαθά και υπηρεσίες μέσω του εμπορίου.

Οφέλη από το διεθνές εμπόριο (3 από 4)

3. Οι χώρες ωφελούνται από το εμπόριο γιατί μπορούν να εξαγουν αγαθά, τα οποία παράγονται με πόρους που είναι σχετικά άφθονοι, και να εισάγουν αγαθά, τα οποία παράγονται με πόρους που είναι σχετικά σπάνιοι.
4. Όταν οι χώρες εξειδικεύονται, μπορούν να είναι πιο αποτελεσματικές χάρη στη μεγαλύτερη κλίμακα παραγωγής.
5. Επιπλέον, οι χώρες ωφελούνται από το εμπόριο ανάμεσα σε σημερινούς και μελλοντικούς πόρους (διεθνής δανεισμός) καθώς και από τη διεθνή μετανάστευση.

Οφέλη από το διεθνές εμπόριο (4 από 4)

- Το εμπόριο ωφελεί τις χώρες ως σύνολο με αρκετούς τρόπους, αλλά μπορεί να πλήξει συγκεκριμένες ομάδες μέσα σε μια χώρα.
 - Το διεθνές εμπόριο μπορεί να βλάψει τους ιδιοκτήτες πόρων που χρησιμοποιούνται σχετικά εντατικά σε κλάδους οι οποίοι είναι ανταγωνιστικοί προς τις εισαγωγές.
 - Επομένως, το διεθνές εμπόριο μπορεί να επηρεάσει τη διανομή του εισοδήματος σε μια χώρα.

Η δομή του εμπορίου

- Η δομή του εμπορίου περιγράφει ποιος πωλεί τι και σε ποιον.
- Οι διαφορές στο *κλίμα* και τους *πόρους* εξηγούν γιατί η Βραζιλία εξάγει καφέ και η Σαουδική Αραβία εξάγει πετρέλαιο.
- Αλλά γιατί η Ιαπωνία εξάγει αυτοκίνητα και οι ΗΠΑ εξάγουν αεροσκάφη;
- Η εξήγηση του γεγονότος ότι ορισμένες χώρες εξάγουν συγκεκριμένα προϊόντα μπορεί να βρίσκεται σε διαφορές όπως:
 - Η *παραγωγικότητα της εργασίας*.
 - Η *σχετική προσφορά κεφαλαίου, εργασίας και γης* και η *χρησιμοποίησή τους στην παραγωγή διαφορετικών αγαθών και υπηρεσιών*.

Επιδράσεις των εθνικών πολιτικών στο διεθνές εμπόριο (1 από 2)

- Οι εθνικές πολιτικές επηρεάζουν τον όγκο του διεθνούς εμπορίου μέσω:
 - *Δασμών*: ένας φόρος στις εισαγωγές ή τις εξαγωγές.
 - *Ποσοτώσεων*: ένας ποσοτικός περιορισμός στις εισαγωγές ή τις εξαγωγές.
 - *Εξαγωγικών επιδοτήσεων*: μια πληρωμή στους παραγωγούς που εξάγουν.
 - *Μέσω άλλων διατάξεων* (π.χ. προδιαγραφές προϊόντων) που αποκλείουν τα ξένα προϊόντα από την αγορά, ενώ επιτρέπουν τα εγχώρια προϊόντα.
- Ποιο είναι το κόστος και ποια τα οφέλη αυτών των πολιτικών;

Επιδράσεις των εθνικών πολιτικών στο διεθνές εμπόριο (2 από 2)

- Αν μια κυβέρνηση περιορίσει το εμπόριο, ποιο θα είναι το κόστος αν οι άλλες κυβερνήσεις αντιδράσουν με τον ίδιο τρόπο;
- Οι εμπορικές πολιτικές συχνά επιλέγονται με σκοπό την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων συμφερόντων και όχι τη μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας.
- Οι κυβερνήσεις τείνουν να υιοθετούν δασμούς και στη συνέχεια να διαπραγματεύονται τη μείωσή τους, με αντάλλαγμα τη χαλάρωση των εμπορικών περιορισμών σε άλλες χώρες.

Θέματα διεθνούς χρηματοοικονομικής

- Η ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων που ενέχουν κίνδυνο, όπως οι μετοχές και τα ομόλογα, μπορεί να ωφελήσει όλες τις χώρες μέσω της διαφοροποίησης που περιορίζει τη μεταβλητότητα του εισοδήματος – μια ακόμη πηγή κερδών από το εμπόριο.
- Το μεγαλύτερο μέρος του διεθνούς εμπορίου αφορά χρηματοοικονομικές συναλλαγές.
- Πολλά χρηματοοικονομικά γεγονότα επηρεάζουν σημαντικά το διεθνές εμπόριο.

Ισοζύγιο πληρωμών

- Οι κυβερνήσεις μετρούν την αξία των εισαγωγών και των εξαγωγών, καθώς και την αξία των χρηματοοικονομικών ροών προς ή από τις χώρες τους.
 - Τα εμπορικά ελλείμματα, που υπάρχουν όταν η αξία των εισαγωγών είναι μεγαλύτερη από την αξία των εξαγωγών, μπορούν να αντισταθμιστούν από καθαρές εισροές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.
- Το *ισοζύγιο συναλλαγματικών διαθεσίμων* ή *ισοζύγιο πληρωμών* μετρά την καθαρή ροή των κεφαλαίων που χρησιμοποιούν οι κεντρικές τράπεζες για τις επίσημες διεθνείς πληρωμές.
- Και οι τρεις παραπάνω αξίες μετρούνται στους *εθνικούς λογαριασμούς εισοδήματος*.

Προσδιορισμός της συναλλαγματικής ισοτιμίας

- Οι *συναλλαγματικές ισοτιμίες* αποτελούν ένα σημαντικό χρηματοοικονομικό ζήτημα για τις περισσότερες κυβερνήσεις.
- Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες μετρούν την ποσότητα του εγχώριου νομίσματος που μπορεί να ανταλλαχθεί με ξένο νόμισμα και άρα επηρεάζουν:
 - Πόσο στοιχίζουν σε εγχώριο νόμισμα τα αγαθά που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα (εισαγωγές).
 - Πόσο στοιχίζουν στις ξένες αγορές τα αγαθά που εκφράζονται σε εγχώριο νόμισμα (εξαγωγές).
- Ορισμένες συναλλαγματικές ισοτιμίες αλλάζουν συνεχώς (κυμαινόμενες) ενώ άλλες παραμένουν σταθερές για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Διεθνής συντονισμός πολιτικών

- Σε μια ολοκληρωμένη παγκόσμια οικονομία, οι οικονομικές πολιτικές μιας χώρας συνήθως επηρεάζουν τις άλλες χώρες, δημιουργώντας την ανάγκη για συντονισμό.
 - Εξαρτάται από το συναλλαγματικό καθεστώς.
- Οι αγορές κεφαλαίου, όπου το χρήμα ανταλλάσσεται έναντι υποσχέσεων αποπληρωμής στο μέλλον, ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους στο διεθνές περιβάλλον:
 - Οι συναλλαγματικές διακυμάνσεις μπορεί να μεταβάλουν την πληρωτέα αξία.
 - Οι χώρες, ιδίως οι αναπτυσσόμενες, μπορεί να προβούν σε αθέτηση πληρωμών χρέους.

Η διεθνής αγορά κεφαλαίου

- Οι αγορές κεφαλαίου είναι ένα σύνολο ρυθμίσεων, βάσει των οποίων τα άτομα και οι επιχειρήσεις ανταλλάσσουν χρήμα την παρούσα στιγμή έναντι υποσχέσεων αποπληρωμής στο μέλλον.
- Οι διεθνείς αγορές κεφαλαίου πρέπει να αντεπεξεχέλθουν στις ειδικές ρυθμίσεις που πολλές χώρες επιβάλλουν στις ξένες επενδύσεις.
 - Υπάρχουν ιδιαίτεροι κίνδυνοι, όπως οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών και οι κρατικές χρεοκοπίες.
 - Ορισμένες φορές προσφέρουν ευκαιρίες για αποφυγή των ρυθμίσεων που επιβάλλονται στις εγχώριες αγορές.